

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجُهُمْ

بِكَارِش

| فَارِس |

ششم دبستان

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: **نگارش فارسی - ششم دبستان - ۶۰۴**

پدیدآورنده: **سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی**

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: **دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری**
 شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: **نعمت‌الله ایران‌زاده، علیرضا چنگیزی، فردوس حاجیان، حاتم زندی، محمد رضا سرشا، اسدالله شعبانی، زهرا السادات موسوی، ملاحت نجفی عرب، شهین نعمت‌زاده، سلیمان نیساری، عباسعلی وفایی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)**
 حسین قاسم‌پور مقدم، فربidon اکبری شلدراه، نازیلا بهروان، مهتاب میرایی آشتیانی، مرجان سجودی، راحله محمدی، حسن ذوالفقاری و محمد رضا سنگری (اعضای گروه تألیف) - سید اکبر میر جعفری (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری: **اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی**

شناسه افزوده آماده‌سازی: **احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - جواد صفری (طراح گرافیک) - سارا نارستان (طراح جلد) - نوشین رستمی (صفحه‌آرا) - الهام ارکیا، میثم بزرگ، ثنا حسین پور، پارسا حسین پور، فاطمه حق نژاد، سیاوش ذوالفقاریان، فاطمه رادپور، صادق صندوقی، ایمان نکاحی، لیدا معتمد (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - زهرا ایمانی نصر، آذر روستایی فیروزآباد، علیرضا ملکان، زینت بهشتی شیبازی، حمید ثابت کلاچاهی (امور آماده‌سازی) **نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)**
تلفن: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹، ۸۸۳۰۹۲۶۶، دورنگار: ۱۱۶۱-۹
نasher: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی اعلی، پلاک ۸، تلفن: ۰۹۳، ۷۷۳۳۹۰۹۷، دورنگار: ۰۹۷
صندوق پستی: ۱۱۱۵۵-۴۹۷۷۹**

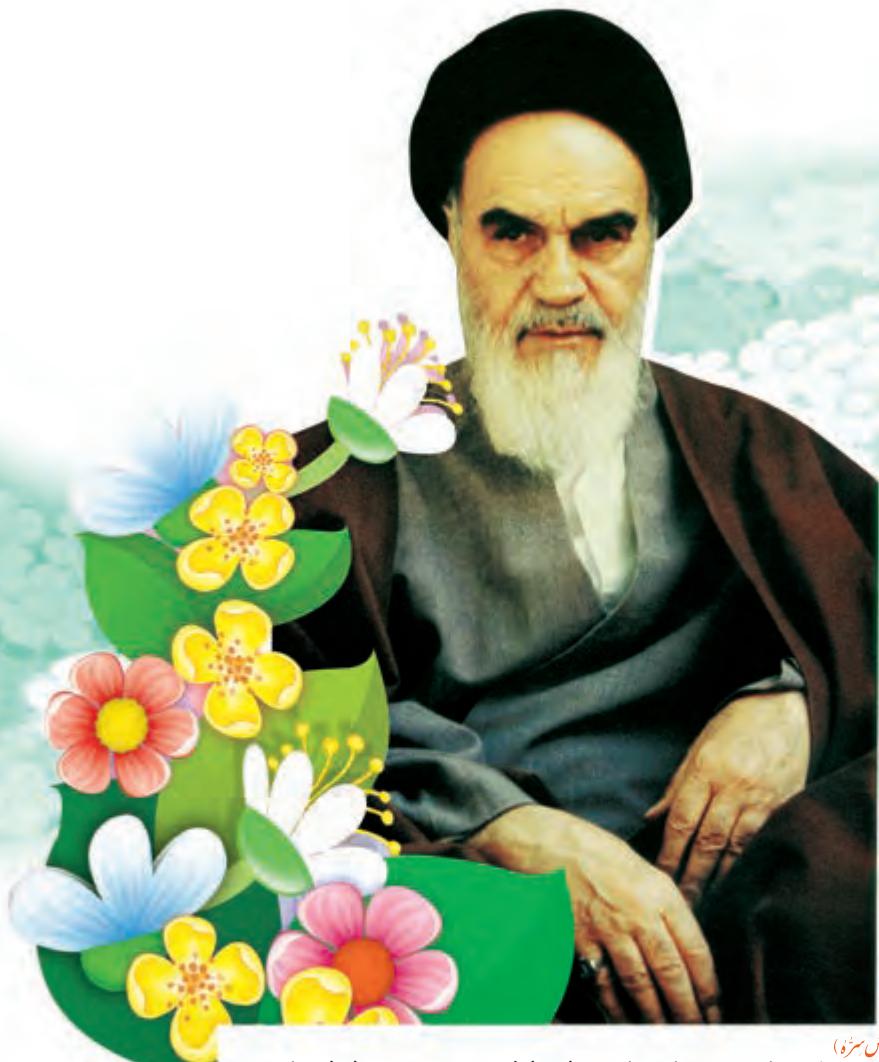
چاپخانه: **شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)**

سال انتشار و نوبت چاپ: **چاپ نهم ۱۴۰۲**

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به شناسی www.chap.sch.ir و

برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به شناسی www.irtextbook.ir مراجعه نماید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلحیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز از این سازمان منوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

امام خمینی:
(فقیه شیعی)

فرزندان عزیزم، امید است با نشاط و خرمی درس هایتان را خوب
بخوانید و در همان حال به وظایف اسلامی که انسان ها را می سازد،
عمل کنید و اخلاق خود را نیکو کنید و اطاعت و خدمت پدران و
مادرانتان را غنیمت بشمارید.

فهرست

فصل چهارم: نامآوران

- ۵۸ درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که مپرس
- ۶۳ درس دهم: عطّار و جلال الدین محمد
- ۶۸ درس یازدهم: شهدا خورشیدند

فصل پنجم: راه زندگی

- ۷۶ درس دوازدهم: دوستی و مشاوره
- ۸۰ درس سیزدهم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۲)
- ۸۳ درس چهاردهم: رازِ زندگی

فصل ششم: علم و عمل

- ۹۰ درس پانزدهم: میوه‌ی هنر
- ۹۵ درس شانزدهم: آداب مطالعه
- ۹۹ درس هفدهم: ستاره‌ی روشن

پیشگفتار

فصل اول: آفرینش

- ۱۰ درس اول: معرفت آفریدگار
- ۱۵ درس دوم: پنجره‌های شناخت

فصل دوم: دانایی و هوشیاری

- ۲۴ درس سوم: هوشیاری
- ۲۹ درس چهارم: داستان من و شما
- ۳۳ درس پنجم: هفت خان رستم

فصل سوم: ایران من

- ۴۱ درس ششم: ای وطن
- ۴۷ درس هفتم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۱)
- ۵۰ درس هشتم: دریاچلی

پیشگفتار

پروردگار مهربان را سپاس می‌گوییم که توانستیم کار مطالعه، طراحی و سازماندهی ساختار و محتوای کتاب درسی و دیگر کارافزارهای آموزشی فارسی و نگارش پایه‌ی ششم را به فرجام برسانیم. امیدواریم آموزش این برنامه، سبب شکوفایی استعدادهای نوآموزان و آینده‌سازان ایران اسلامی و رشد و بهبود فرایند آموزش عمومی میهن عزیzman گردد.

زبان فارسی، برای ما جایگاه و اهمیت بسیار ارجمندی دارد؛ چون از سویی هویت فرهنگی ما را سامان می‌دهد و از دیگر سوی، درگاه رفتن به دنیای آموزش و یادگیری دیگر علوم و فضایل است. درس فارسی، پیام آور شکوه و جلال فکر و فرهنگ ایران اسلامی در طول روزگاران است. جوهرهای آثار حکیمان و فرزانگان پیشه‌ی علم و ادب فارسی، از سرچشمه‌های زلال معارف باورشناختی دین اسلام و بن‌ماهیه‌های فرهنگی، بهره برگرفته است.

بزرگان و ستارگان درخشان آسمان فرهنگ و ادب، همچون فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ملاصدرا و...، حکیمان الهی و انسان‌های فرهیخته و دین باوری بوده‌اند که رگ‌رگ وجودشان از آن آبشخورها، بارور و سیراب شده است و به همین سبب است که آثار این ادبیان و عالمان، روایتگر معارف قرآنی و ظرایف حکمی زبان فارسی است. زبان فارسی، روح ملت و جانمایه‌ی وحدت آفرین ایرانیان، در سراسر عالم است.

برای آنکه آموزش محتوای این کتاب، به فراخور شان و جایگاه درس فارسی و همسو با اصول و اهداف برنامه و انتظارات مؤلفان انجام گیرد، توجه به نکات زیر، ضروری است:

۱ رویکرد عام تدوین و سازماندهی محتوا و تأليف كتاب، شکوفایی فطرت با تکیه بر نگرش فرهنگی - تربیتی است.

۲ رویکرد خاص آموزشی بر مهارت آموزی یا آموزش مهارت‌های زبانی و فرازبانی استوار است، به همین روی، همزمان به مهارت‌های خوانداری و نوشتاری و نیز مهارت‌های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) پرداخته‌ایم.

۳ بrippايه‌ی برنامه‌ی درسي فارسي، جهت‌گيری زبان آموزي از اول دبستان تا پايه‌ی ششم، حرکتی از زبان به سوي ادبیات است. به همین دليل است که در فارسي اول دبستان، همه چيز در خدمت آموزش و يادگيری نشانه‌های زبانی است، هرچه از پلکان زبان آموزی بالاتر می‌آييم، به بار فرهنگی - ادبی آن افزوده می‌شود؛ يعني در پايه‌ی اول، زبان خود موضوع و هدف آموزش بوده است ولی در پايه‌های بالاتر مثل ششم، زبان، گذرگاهی است برای رفتن به دنيای معاني و مفاهيم علوم گوناگون.

۴ كتاب نگارش به قلمرو نوشتاري و نمادهای خطی زبان و به دیگر سخن، به پنهنه‌ی مهارت‌های تولید مكتوب زبان مربوط می‌شود؛ كتاب فارسي با قلمرو شفاهي زبان و به بيان دیگر با قلمرو دریافتی يا ادراكی زبان، پيوند می‌يابد؛ يعني در كتاب مهارت‌های خوانداري فارسي، زبان آموز، اطلاعات و معارف را از طريق متن درس‌ها و آموزه‌ها درياافت می‌کند و اين کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقويت تفکر و تحليل دانش آموز می‌شود که در گفتار و بيان ديدگاه‌ها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحليل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در كتاب نگارش، آموخته‌ها در قالب نوشته نمایان می‌شوند.

۵ بخش‌های كتاب نگارش عبارت‌اند از:

۶ (الف) فعالیت‌های املایي و دانش زبانی: نخستین تمرین‌های نوشتاري هستند و با هدف سنجش و ارزشیابی از آموخته‌های املایي و نکات زبانی كتاب فارسي و بر پايه‌ی متن درس، طراحی شده‌اند. پرسش‌هایی با تکيه بر درس فارسي آمده که ماهیت املایي دارند، بنابراین ضروري است به بهانه‌ی پاسخ به پرسش‌ها، آموزه‌های املایي نخست آموزش داده شوند.

۷ (ب) نگارش: در اين قسمت، نوشتن اوليه و ساده، آموزش داده می‌شود و سير نوشتن از کلمه تا کلام، تداوم می‌يابد؛ يعني نخست، انتخاب و کاربرد کلمه، سپس گسترش واژه و ترکيب‌سازی، در پی آن، عبارت نويسی، پس از آن، جمله‌نويسی و سرانجام، بندنويسی مورد توجه قرار می‌گيرد. البته همه‌ی اين کارها به طور پنهان و غيرمستقيم و در قالب پرسش‌های نگارشي سازماندهی شده است.

۸ (پ) کارگاه نويسندگی: در حقیقت، اصلی‌ترین بخش كتاب نگارش با تکيه بر مهارت‌های نوشتاري، در همین قسمت آمده است. به بيان دیگر، دو قسمت نخست، مراحل تكرار، تمرین، دستورال/redaction، نرمش ذهن و زبان و قلم برای دستیابي به مهارت نوشتن و روی آوردن به يك کار خلاقانه و آفرینشی است.

۹ (ت) درک متن: اين بخش، سايه‌ای از فرایندهای درک و فهم كتاب فارسي است که در قالب فعالیتی ويژه، با متن‌هایي متفاوت سازماندهی و تدوين شده است. تلاش كرده‌ایم در طراحی پرسش‌ها، سطوح

در ک متون را پیش چشم داشته باشیم. از این رو، تمرين در ک متون، فرصت بسیار خوبی برای رشد مطالعه‌ی علمی و کتاب‌خوانی مؤثر و تقویت توانایی فهم متون است.

۳) هنر و سرگرمی: با دو هدف بازآموزی آموخته‌ها و تنوع آفرینی، نوشته شده است. قرار گرفتن این بخش در پایان فصل‌ها به معنای بازخوانی و مرور آموخته‌ها و به گونه‌ای جمع‌بندی آموزه‌های محتوا‌بی‌ی فصل‌هast. از سوی دیگر، فعالیت‌های خوش‌نویسی هم فرصتی برای رشد جنبه‌های هوش زیبایی‌شناسی و هنری دانش آموزان فراهم می‌آورد. هدف اصلی این است که دانش آموزان هنگام تمرين و رونویسی خط نستعلیق ساده یا هنری، با زیبایی‌ها و ظرایف دیداری خط فارسی انس بگیرند.

۴) برای بهبود آموزش زبان فارسی در طول سال تحصیلی، بهتر است در آغاز سال، جلساتی با اولیای دانش آموزان برگزار شود و نحوه‌ی کار با کتاب‌های فارسی به آنان توضیح داده شود. این کار، موجب آگاهی بیشتر خانواده‌ها از رویکردها، روش‌ها و ساختار کتاب می‌شود و در نتیجه، تعامل بین مدرسه و خانواده را ارتقا می‌بخشد.

۵) از آنجا که انجام هر عمل نیاز به راهنمای و دستورالعمل دارد، انتظار می‌رود همکاران محترم در کلیه‌ی مراحل تدریس از مطالب کتاب راهنمای معلم و کارافزارهای آموزشی به‌خوبی استفاده کنند. کارافزارهای آموزشی درس فارسی برای پشتیبانی از محتوای کتاب فارسی تهیه شده است و به کارگیری اجزای آن در حین تدریس موجب تسهیل، تحقیم و غنی‌سازی آموزش و یادگیری زبان فارسی می‌شود.

۶) برای تثبیت یادگیری زبان فارسی در ابتدای هر فصل از کتاب رمزینه‌های سریع پاسخ گنجانده شده است که دانش آموزان با انجام فعالیت‌ها و بازی‌های مربوط به آن فصل، از محتوای آموزشی رمزینه‌ها بهره‌مند می‌شوند.

۷) درس‌های «آزاد» (فرهنگ بومی) فرصتی مناسب برای معلم و دانش آموزان است تا در محیط کلاس و با آرامش، نوشتن را تمرين کنند. نوشتن درس آزاد به شما کمک می‌کند تا مفاهیم و مطالب ضروری متناسب با منطقه‌ی خود را با در نظر گرفتن فصول کتاب در کلاس درس طرح کنید. این انعطاف‌پذیری کتاب به شما فرصت می‌دهد تا کمبودهای احتمالی را جبران کنید و در برنامه‌ریزی درسی و تألیف، بخشی از محتوای کتاب، مشارکت داشته باشید.

۸) در ارزشیابی از این کتاب‌ها به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی، تفکر و قدرت تحلیل دانش آموزان

در طول سال تحصیلی توجه شود و در امتحانات رسمی پایان سال نیز مهارت‌های خوانداری و نوشتاری (درک متن، املا، نگارش و انشا) به عنوان فعالیت‌های عملی، مورد توجه قرار گیرد.

۱۱ ویژگی تلفیق آموخته‌ها و مفاهیم یادگیری ایجاب می‌کند تا در آموزش محتوای فارسی به دیگر کتاب‌های درسی نیز توجه شود. به همین سبب، بسیاری از مفاهیم حوزه‌های دیگر، نظریه اجتماعی، هنری، دینی، علمی، تفکر و حتی ریاضی در کتاب فارسی با استفاده از شیوه‌های قصه و شعر ارائه شده است.

رهنمودهای ارزنده‌ی شما همکاران ارجمند، همواره پشتونه‌ی گام‌های ما و سبب استواری کارها خواهد بود. پس ما را به مهمانی خوانش‌های مبتنی بر تجربه، فرا بخوانید و ما را از یافته‌های عالمانه‌ی خویش، بهره‌مند سازید.

بی‌عنایات خدا، هیچیم هیچ	این همه گفتیم لیک اندر بسیج
گر ملک باشد، سیاهستش ورق	بی‌عنایات حق و خاصان حق
با تو یاد هیچ کس، نبود روا	ای خدا، ای فضلِ تو حاجت رو
متصل گردان به دریاهای خویش	قطره‌ی دانش که بخشیدی ز پیش

■ دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه‌ی نظری

■ گروه زبان و ادبیات فارسی

literature-dept.talif.sch.ir

آفریش

۱
فصل اول

درس اول : معرفت آفریدگار

درس دوم: پنجه های شناخت

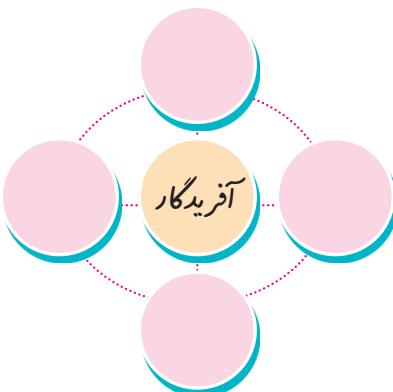
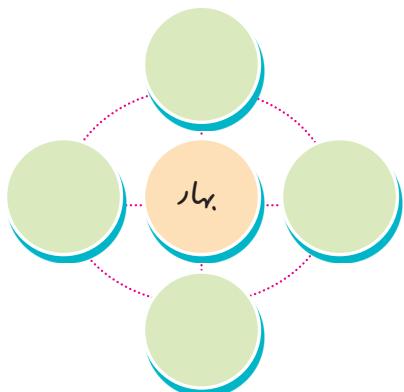
درس اول

معرفت آفریدگار

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌های مرتبط با واژه‌ی نوشته شده را بنویسید.

۲ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

۳ اندیشه کردن در کار ..... و ..... موجب روشنایی دل می گردد.

۴ بادبخاری از طرف ..... وزیدن گرفت.

۵ هر برگی از درختان نشانه‌ای از ..... گردگار است.

نوع جمله‌های زیر را مشخص کنید. ۳

نوع جمله	نشانه‌ی نگارشی	جمله
		زیر درخت رانگاه کن
		برای سر بلندی میهن عزیzman چه کارهایی باید انجام دهیم
		امروز بهترین دوستم جان مرا نجات داد
		خدایا تو معركه ای

۱ با واژه‌های زیر، متنی مناسب در چند سطر بنویسید.

بهار، سوسن، نرگس، لاله زار، بید، بلبل

.....
.....
.....
.....
.....

۲ داستان زیر را تا یک بند، ادامه دهید.

امروز شاخی دیگری از درخت توت شکست و رزیمی افتاد. درخت توت آهی کشید و په درخت بید در آن سوی باغ، که کودکان، کاری به کارش نداشتند، خیره شد.

.....
.....
.....

هنگام نوشتن به نکات زیر، توجه داشته باشیم:

- از کاربرد واژه‌های گفتاری و شکسته خودداری کنیم.
  - از تکرار واژه‌ها بپرهیزیم.
  - ساده و خوانانویسیم.

بهار و زیبایی‌های آن را با کلامی زیبا توصیف کنید. در متن خود از یک یا دو بیت شعر که در مورد فصل بهار سروده شده است، استفاده کنید.

موضع:

۲ با نثر ساده و روان، زیبایی‌های محل زندگی خود را در یک بند معرفی کنید.

....		....
----------------------------------	--	----------------------------------

۳ ضرب المثل «شکر نعمت، نعمت افزون کند» را در یک بند توضیح دهید.

....		....
----------------------------------	--	----------------------------------

درس دوم

پنجره‌های شناخت

املا و واژه آموزی

۱ از بین واژه‌های زیر، آنها یکی با هم ارتباط دارند، در یک گروه قرار دهید.

.....

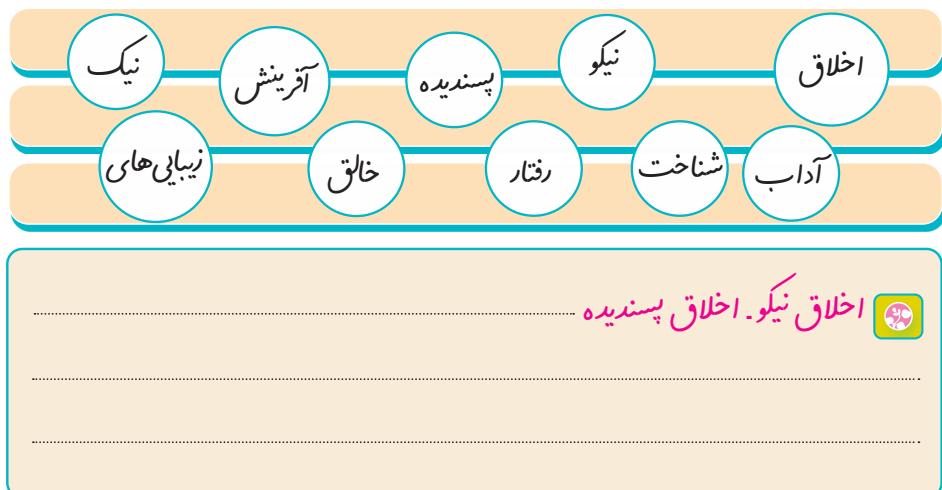
.....

الف

ب

۱ مانند نمونه، واژه‌ها را کنار هم قرار دهید و هر تعداد که می‌توانید، واژه‌ی جدید بسازید و در

جدول بنویسید.

۲ (الف) در جمله‌های زیر نهاد و فعل را مشخص کنید.

فعل	نهاد	جمله
		ما پدیده‌ها را خوب و دقیق می‌بینیم.
		انسان باید خالق خود را بشناسد.
		.....
		.....

۲ (ب) جدول را کامل کنید.

هم‌خانواده	حروف مشترک	واژگان
.....	.....	حافظ، حفظ
.....	.....	تقلّل، متقلّل
.....	.....	تحصیل، حاصل

۱ متن زیر را با یکی از واژه‌های «از، به، در، با» کامل کنید.

چلچله‌ی خوش آواز ..... آسمان به پرواز در آمد ..... ابر سلام کرد
 ..... کنار خورشید گذشت و ..... او بخند زد ..... باد هم نوا
 شد ..... نزمه‌ی آب گوش فرا داد و چهره‌ی زیبای خود را ..... آن
 مشاهده کرد. چلچله‌ی دانست که چگونه ..... این همه زیبایی‌تگت بیرون.

۲) در مورد یکی از آفریده‌های خدا که توجه شما را جلب کرده است، تحقیق کنید و گزارشی در دو بند ارائه دهید.*

موضع:

کارگاه نویسنده

در به کارگیری واژه‌ها، هنگام نوشتن، باید دقّت کنیم. به نمونه‌های زیر توجه کنید.

صبح او را دیدم. بامداد او را دیدم. پگاه او را دیدم.

۱) به جای واژگان مشخص شده، واژه‌های دیگری قرار دهید و جمله‌ها را بازنویسی کنید.

تیج چیز نی تو اند اثر مجّت را از بین ببرد.

بپرسیم و از هیچ چیز نهارا سیم.

هر کسی شخصیت خود را در رفتار و عمل خویش نمایان می‌کند.

۲) اکنون درباره‌ی موضوعی که بیشتر به آن می‌اندیشید، یک بند بنویسید و از واژه‌های هم معنی استفاده کنید.

موضع:

ضرب المثل «از تو حرکت، از خدا برکت» را در یک بند توضیح دهید.

درک متن

الف) این جمله‌ها را با دقّت بخوانید و به ترتیب درست، شماره‌گذاری کنید.

مرد نگاهی به نانوا انداخت و گفت: «نان نیست، جان است برادر!»

مرد گرسنه با دست، نانی را نوازش کرد و گفت: «ای مرد، چقدر می‌گیری که مرا از این نان‌ها

سیر کنی؟»

روزی روزگاری مردی خسته و مانده، تشنه و گرسنه به شهری رسید.

این شد که گفت: «سکه‌ای بده و هر چه که می‌خواهی از این نان‌ها بخور!»

«چه می‌خواهی مرد؟ اینها که می‌بینی نان است، نه چیز دیگر!»

نانوا لبخندی زد و گفت: «سکه‌ای بده و نان بخر و بخور، نوش جانت!»

- او با دیدن نان‌های تازه آب دهانش سرازیر شد.
- طوری حرف می‌زنی که گویی سال‌هاست نان ندیده‌ای.
- نانوا به او خیره شد و با خودش گفت: «این مرد هر چه پرخور و گرسنه باشد، بیشتر از چند نان نمی‌تواند بخورد.»
- روزهاست که نان ندیده‌ام؛ ولی نان‌های تو از آن نان‌هاست که خوردن دارد.
- از آنجا که خیلی گرسنه بود، جلوی دکان نانوایی ایستاد.
- مرد با خوشحالی سکه‌ای به نانوا داد و شروع به خوردن کرد.
- نانوا که مرد گرسنه را دید، پرسید:

(ب) پس از مرتب کردن جمله‌ها، دو سؤال طرح کنید و پاسخ آنها را بنویسید. (سعی کنید سؤال‌ها با توجه به مفهوم کلی متن باشد.)

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

بیا تا جهان را به بد نسپریم
به کوشش همه دست نیک برم

نباشد همی نیک و بد پایدار
هان به که نیک بود یادگار

۲ با توجه به جدول **الف**، حروف را جایگزین نمادها کنید و واژه‌های به دست آمده را بنویسید.

(الف)

ا	د	ر	ن	ت	ی	ص	ش	پ	ف	س	خ
❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖

حالا شما برای حروف زیر نمادهایی طراحی کنید. سپس هر تعداد واژه‌ای که می‌توانید، بسازید.

(ب)

و	ب	ط	ل	م	ع

دانایی و هوشیاری

درس سوم: هوشیاری

درس چهارم: داستان من و شما

درس پنجم: هفت خان وستم

فصل دوم

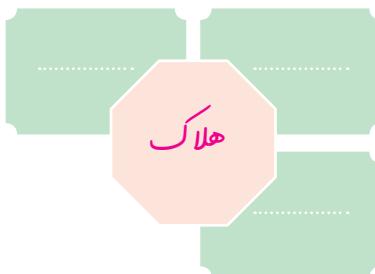
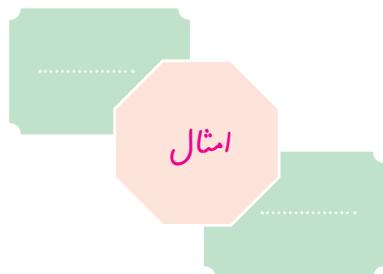
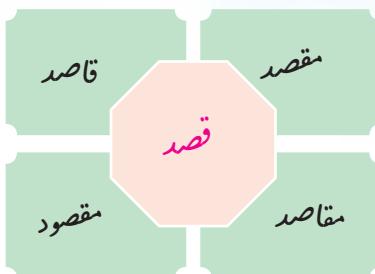
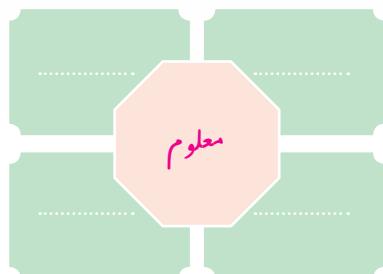
هوشیاری

درس سوم

املا و دانش زبانی

مانند نمونه، هم خانواده‌ی هر یک از واژه‌ها را بنویسید.

۲ با توجه به متن درس، جمله‌هایی را که واژه‌های «قصد- آزرده خاطر- زهرآود» در آنها به کار رفته است، بنویسید.

۳ مانند نمونه کامل کنید:

۱ داستان درس را در یک بند خلاصه کنید و نام جدیدی برای آن انتخاب کنید.

موضوع:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲) (الف) جاهای خالی را با واژه‌های دلخواه پر کنید.

مادر بزرگ همیشه می‌گفت: «اگر برای کسی کاری می‌کنی، به ..... به رخ کشیدن
یک جور ..... است و اگر منت بلذاری کار قشخت ..... ».
مادر بزرگ می‌گفت: «لازم نیست وقتی کار خوبی می‌کنی، داد بزنی. لازم نیست
و ..... را خبر کنی.» می‌گفت: «کار خوب مثل ..... است. خودش
 منتشر می‌شود.»

۳) (ب) نوشته‌هایتان را در گروه بخوانید. به نظر شما بهترین نوشته کدام بود؟ چرا؟

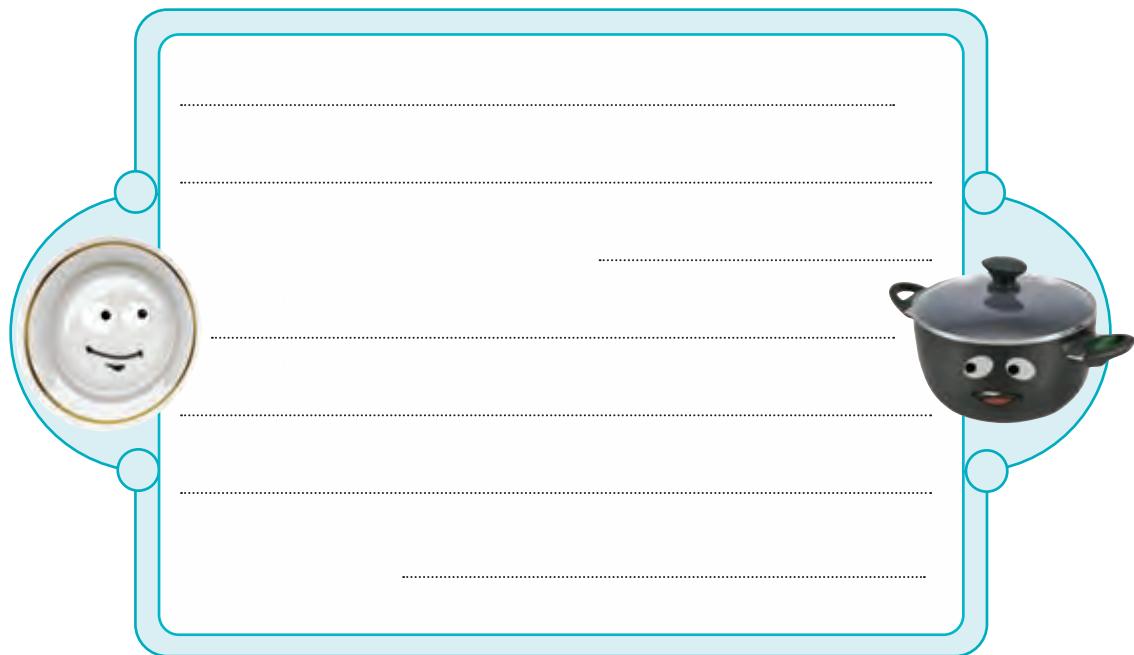
شرح حال:

یکی از راههای تمرین در نویسنده‌گی، نوشتن شرح حال است. در شرح حال نویسی به این نکته‌ها توجه می‌شود: زمان و محل تولد، محل زندگی، ویژگی‌های خلقی و جسمی، وقایع مهم زندگی و ...

۱ شرح حال خود را در یک بند بنویسید. (خودتان را معرفی کنید.)

۲ بعد از یک میهمانی، ظرف‌ها در آشپزخانه درباره‌ی آداب غذا خوردن مهمان‌ها در حال

صحبت بودند. گفت و گوی آنها را در دو بند بنویسید.

۳ مفهوم ضرب المثل «دشمن دانا بلندت می‌کند بر زمینت می‌زند نادان دوست» را در

یک بند توضیح دهید.

درس چهارم

داستان من و شما

املا و واژه آموزی

۱ در متن زیر، واژه‌های مشخص شده را با حروف مناسب کامل کنید.

تلاش و کوشش شما تها فرزند هربان (**باع.....**) سر بلندی و (**عَزٰ.....**) من می‌شود. بزرگی و (**عَزِيزٌ.....** مت) من و شما به این است که با هم، کنار هم و نگهبان هم باشیم. تغیر و (**تَحْلِيلٌ.....** دل)، ویژگی هر پدیده‌ی زنده‌ای است. چهره‌ی نوشتاری و خطی من برای ایجاد دوستی و (**مَيْمَنٌ.....** میمت) میان من و شما کمی بیشتر (**أَعْزَى.....** میت) دارد.

۲ برای هر یک از واژه‌های زیر، دو هم خانواده بنویسید.

عزمت

عزّت

۳ الف) جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

.....	←	+ ان	خرنده
پرنده‌گان	←		.....
نویسنده‌گان	←		.....
.....	←		بی‌نوا

۴ ب) چند واژه را که به این شیوه نوشته می‌شوند، بنویسید.

۱ به عنوان یک ایرانی به نظرتان برای حفظ و پاسداری از زبان ملی چه باید کرد؟ در یک بند بنویسید.

.....
.....
.....
.....

۲ با استفاده از واژه‌های زیر، یک بند درباره‌ی زبان مادری خود بنویسید.

بزرگی و عظمت، شکوه و شوکت، سر بلندی و اعتبار

.....
.....
.....

هر نوشته از چند جمله‌ی به هم پیوسته درست شده است. در هنگام نوشتن باید به اصل ساده نویسی و کوتاهی جمله‌ها توجه کنیم.

۱ عبارت زیر را با جمله‌ای کوتاه‌تر، بیان کنید.

(الف) من هم مانند شما موجودی زنده هستم و زندگی من، فراز و فرودها و داستانی طولانی دارد.

(ب) سحرگاهان خورشید از پشت افق، یعنی آنجاکه دریابه آسمان می‌پیوندد، پیدار می‌شود و چهره‌ی خود را به جهانیان نشان می‌دهد.

۲ داستان کوتاهی از زبان خط فارسی بنویسید. (کلمات متضاد مانند فراز و فرود — شکست و پیروزی را در داستان به کار ببرید.)

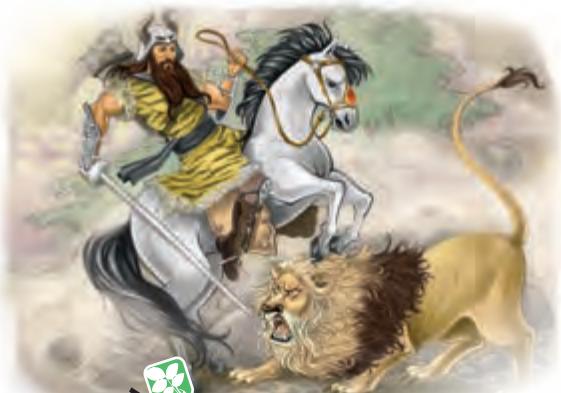
موضوع:

جدول زیر را کامل کنید.

	قبل از درباره‌ی زبان فارسی می‌دانستم .....
	اگر یاد کردیم .....
	تصمیم گرفتیم .....

هفت خان رستم

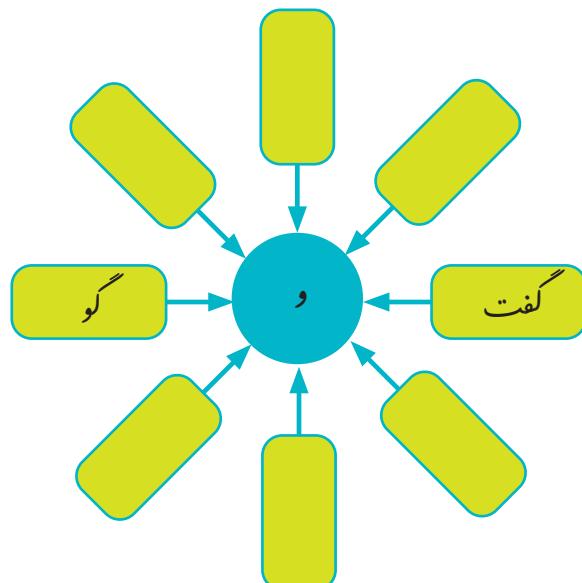
درس پنجم

املا و دانش زبانی

مانند نمونه واژه‌هایی از متن درس بیابید و در شکل بنویسید.

۱

۲) با توجه به علامت‌ها و واژه‌های نوشته شده، جمله‌های متناسب با آنها را از متن درس پیدا

کنید و بنویسید.

.....

از بر، .....

..... ازدھا ..... ، ..... رخش

..... خطرناک، .....

..... ، .....

۳) الف) یک نمونه مبالغه که در صحبت‌هایتان به کار می‌برید، بنویسید.

مثال: صد دفعه گفتم ← در اصل گوینده صد بار نگفته، بلکه چند بار تکرار کرده است.

۴) ب) معنای دور و معنای نزدیک کنایه‌ی زیر را بنویسید.

..... معنای دور

آب در هادون کوبیدن

..... معنای نزدیک

۱ بیت زیر را به نثر ساده باز نویسی کنید.

خر و شید و جوشید و برکند خاک ز سُمش زمین شد همه، چاک چاک

۲ برای موفقیت در زندگی، به نظرتان چه خانه‌ای پیش رو دارد؟

۳ یک نمونه مبالغه از متن درس ذکر کنید و آن را توضیح دهید.

بهره گیری از حواس پنجگانه

برای اینکه نویسنده‌ی خوبی پاشیم، لازم است:

- همه چیز را خوب و دقیق بینیم. (خوب دیدن)
  - خوب و دقیق گوش دهیم. (خوب گوش دادن)
  - نسبت به بو، مزه و طعم اشیاء، حساس و دقیق باشیم
  - گاهی به کمک حس لامسه، پدیده‌ها و اشیا را پس مقدمه‌ی خوب نوشتی، خوب دیدن، خوب گوش دادن است.

۱۰ از پنجره‌ی کلاس به بیرون نگاه کنید و آنچه را می‌بینید، در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲ چشمان خود را ببندید و حسّ خود را درباره‌ی صدای‌هایی که می‌شنوید، بنویسید.

---

۳ برداشت خود را از ضرب المثل «نوش دارو بعد از مرگ سهراب» در یک بند بنویسید.

(الف) به جمله‌های زیر دقّت کنید:

- هر قدر بیشتر بالاتر بروی، پایین افتادنت هم شدیدتر خواهدبود؛ بنابراین فراموش نکن که هنگام بالا رفتن، از محکم بودن جای پایت مطمئن شوی.
  - این وظیفه‌ی هر انسانی است؛ بنابراین تشکر لازم نیست.
  - این حیوان وحشی است؛ بنابراین حمله خواهد کرد.
- واژه‌ی «**بنابراین**» یکی دیگر از واژه‌هایی است که میان دو جمله می‌آید و «علت، سبب و دلیل» را بازگو می‌کند.

(ب) جاهای خالی را با «اما، ولی، بنابراین، و» کامل کنید.

- چند وقت پیش داستانی درباره‌ی خیر و شر خواندم. اینکه سال‌ها پیش خیر و شر برای شنا کردن به دریا رفتند..... شر زودتر از آب بیرون آمد.... لباس‌های خیر را پوشید..... خیر هم برای اینکه برهنه نماند، مجبور شد لباس‌های شر را پوشد. و حالا سال‌هاست که آدم‌ها خیر و شر را اشتباه می‌گیرند.

از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

هان گنج و دینار و کاخ بلند
خواهد بدن مر تو را سودمند

سخن را جنیں خوارمایه مدار
سخن ماند از تو همی یادگار

جمله‌های نوشته شده را در جورچین زیر شماره‌گذاری کنید و داستان آن را بخوانید.

دزدان رسیدند و کاروان را غارت کردند.	بامداد صاحبان مال دیدند که شتران و بار آنها ناپدید شده است.	شب به خواب رفت.	نگهبان کاروانی گفت: «تعداد آنها زیاد بود و من تنها بودم.»
به نگهبان پرخاش کردند که چه پیش آمده است؟	گفتند: «اگر نمی‌توانستی با آنها مبارزه کنی، باید فریاد و هیاهو می‌کردی تا بیدار شویم.»	گفت: «دزدان نقابدار، کاروان را غارت کردند و مال مردم را به یغما بردنده.»	گفتند: «مگر تو سنگ بودی؟
اما اکنون هر قدر که بخواهید برایتان فریاد می‌کشم!	من نیز از ترس خاموش گشتم،	چرا جلوی آنها را نگرفتی؟»	گفت: «در آن هنگام شمشیر کشیدند و گفتند اگر فریاد و هیاهو کنی تو رامی کشیم.»

۳
فصل سوم

ایران من

درس ششم: ای وطن

درس هفتم: آزاد (فرهنگ بومی ۱)

درس هشتم: دریاچه

ای وطن

درس ششم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌هایی را که صدای /س/ دارند، پیدا کنید و بنویسید.

.....
.....
.....
.....

 جمله‌های زیر را با استفاده از واژه‌های درس، کامل کنید.

ای ..... دوستت دارم؛ چون مانند سرودی ..... از اعماق
وجودم شنیده می‌شوی. دوستت دارم؛ زیرا مانند کوه در برابر ..... استواری.
قرمان ..... هچو خوش ترین یادها در دل‌ها، جاودانه خواهد بود. نم باران
بهاری و بوی ..... گل‌ها، یادآور اشعار زیبای ..... است. دوستت
دارم و با ..... گنگبان بلندی‌های خاک پاکت هستم.

 در عبارت‌ها و مصraig‌های زیر، منادا و نشانه‌های ندا را مشخص کنید.

منادا	نشانه‌ی ندا	عبارت‌ها و مصraig‌ها
		ای وطن، هچو باران بهاری
		سعدیا، مرد نکونام غیرد هرگز
		یارب، مکن ازلطف پریشان مارا
		خدای کعبه، ای یکتا

۱ متن زیر را تا یک بند ادامه دهید.

۲ طنم را دوست دارم

۳ یکی از موضوع های زیر را انتخاب کنید و خاطره خود را از آن بنویسید.

■ جشن دهه فجر ■ عید نوروز ■ شب یلدا

تشبیه: تشبیه آن است که کسی یا چیزی را به کسی یا چیزی دیگر مانند کنند.
 از تشبیه برای زیباتر کردن نوشته‌ی خود می‌توان استفاده کرد.

۱ واژه‌های زیر را به چیزهای مناسب، تشبیه کنید و در جمله‌ای به کار ببرید.

.....	مادر مثل.....
.....	پدر مانند.....
.....	دوست چون.....
.....	ایران همانند.....

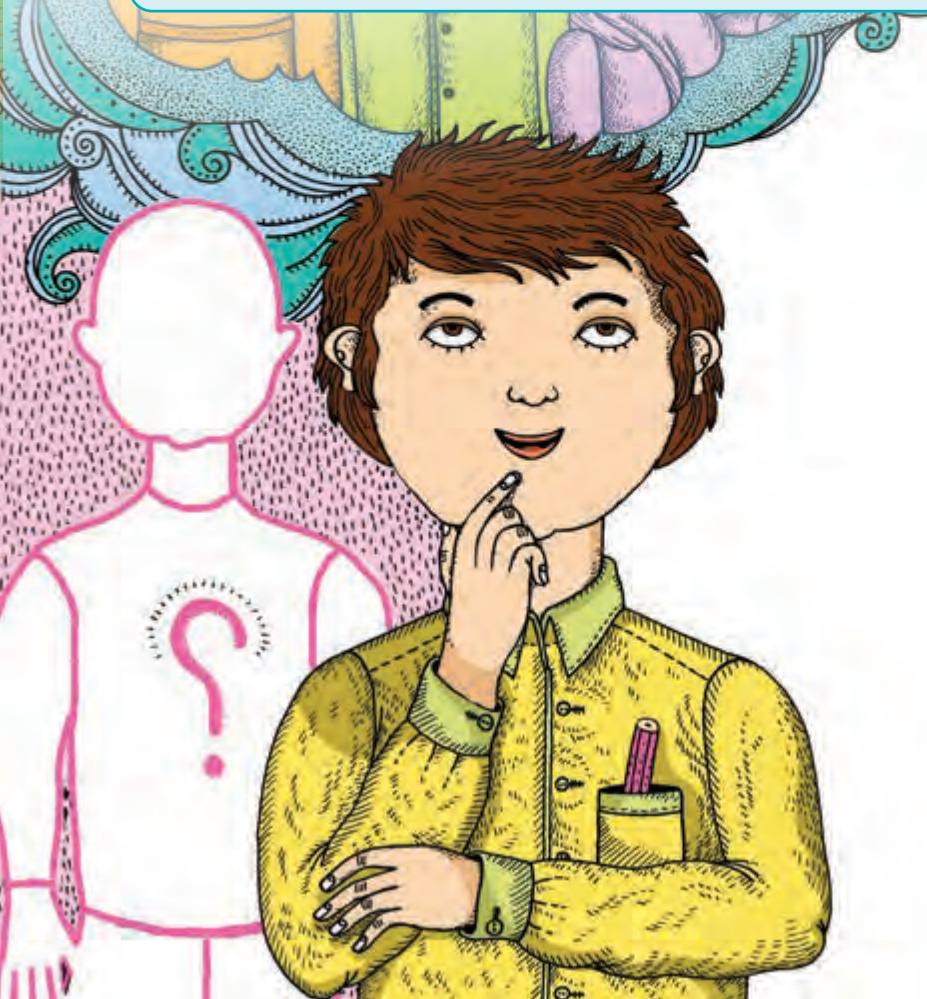
۲ جدول را کامل کنید.

مسئولیتی که ما در برابر میهن داریم	حق که میهن برای ما قائل است
۱. مراقبت از وسائل و ابزارهای مدرسه، وظیفه ماست.	۱. حق ماست در مدارس و با امکنات خوب درس بخوانیم.
۲.	۲.
۳.	۳.
۴.	۴.

۳

درباره‌ی مفهوم عبارت «**وطن دوستی نشانه‌ی ایمان است**» یک بند بنویسید.

A large blue rectangular frame with horizontal lines for writing, decorated with colorful floral borders on the left and right sides.

درس آزاد هفتم

(فرهنگ بومی ۱)

درس هفتم

املا و ...

نگارش

کارگاه نویسنده‌گی

دریافتی

درس هشتم

املا و دانش زبانی

در هر ستون، حرف نخست واژه‌ها را بردارید و از راست به چپ در کنار هم قرار دهید تا
یک واژه از متن درس به دست آید.

وطن
سرعت
عملیات
تلفظ

میسن
دلیرانه
انتقال
فوراً
عقب

حاشیه
فرسوده
ظلم

فروش
دوران
ادبیات
کسن
اتفاق
رکاب

.....

.....

.....

.....

۲ با توجه به متن درس، جدول زیر را کامل کنید.

واژه‌های سه نقطه‌ای	واژه‌های دو نقطه‌ای	واژه‌های یک نقطه‌ای	واژه‌های بدون نقطه

۳ متن زیر را بخوانید و هر جایی که لازم است، در آن از نشانه‌های ؟ ، ! ، : « » استفاده کنید.

یک روز غروب وقتی دهقان از مزرعه به خانه بر می‌گشت از لانه‌ی غازها صدای شنید
دهقان از جا پرید و گفت چه صدای عجیبی حتماً روباه است سپس به طرف لانه‌ی غازها
دوید روباه را از لانه‌ی غازها بیرون کرد در راکه باز کرد گفت دختر خوبم روباه می‌گوید امروز
صحح که غازها را به چرامی بردم شال زیبایی سرکرده بودم یا شالت رامی دهم یا همه‌ی
غازها رامی برم

دخترک باناراحتی گفت مگر روباه هم شال سرمی کند
دهقان گفت من نمی‌دانم حالا که چشمش دیده و دلش خواسته است

قصه‌گویی ۶ . کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان . با اندکی تغیر

با استفاده از واژه‌های زیر یک بند درباره‌ی «**شہید**» بنویسید. از علائم نگارشی مناسب هم استفاده کنید.

عشق - زندگی - حاسه - صداقت - سنگ - سرنوشت ساز

من با خواندن این درس:

.....	لکھاو شدم ...
.....	متوجہ شدم که ...
.....	اکون احساس می کنم که ...

توصیف: یکی از راههای تمرین در نویسنده‌گی، توصیف است. توصیف بیان ویژگی‌های یک چیز یا پدیده یا واقعه است. در توصیف باید به اندازه، رنگ، بو، لطافت و زبری، فاصله و سایر خصوصیات آن چیز توجه کرد.

۱ به نظر شما کدام بند درس از توصیف زیباتری برخوردار است؟

۲ وطن خود را در دو بند توصیف کنید.

۳ فهم خود را از ضرب المثل «هر که با مش بیش، برفش بیشتر» در یک بند بنویسید.

در ک متن

(الف) متن زیر را با دقّت بخوانید.

آن سوی جنگل‌ها، روستای کوچکی بود. در آنجا رسم بود که افراد پیر و از کار افتاده را در خانه‌ی دور افتاده‌ای نگهداری کنند.

در این روستا، دهقان جوانی با پدر پیر و پسر کوچکش زندگی می‌کرد. پدر او دیگر نمی‌توانست کار کند. دهقان جوان تصمیم گرفت او را به آن خانه ببرد.

فردای آن روز، پدرش را سوار گاری کرد و به راه افتاد. وقتی که به آنجا رسیدند، مقداری آب و غذا برای او گذاشت و برگشت. در راه به یاد پیری خودش افتاد و گفت: «انصاف نیست؛ یک روز ممکن است پسرم همین بلا را سر من بیاورد.» دهقان جوان برگشت و پدر را با خود به خانه آورد و او را در زیرزمین خانه‌اش پنهان کرد.

پس از مدتی بیشتر مردم روستا بیمار شدند. وقتی پیرمرد خبر را شنید، گفت: «بیماری

به خاطر آب آلوده است. به سرچشمه بروید و راه آب را عوض کنید.» دهقان جوان حرف‌های پدر را به مردم گفت. آنها مسیر آب را تغییر دادند و سلامتی به روستا بازگشت.

مدّتی گذشت. فصل کاشت فرا رسید. پدر پیر به پسرش گفت: «اگر امسال مردم به جای گندم ذرت بکارند، سال بعد زمین دوباره قوت پیدا می‌کند و محصول گندم زیاد می‌شود.»

مردم همان کاری را کردند که پیر مرد گفته بود. سال بعد آسیاب‌ها پر از دانه‌های گندم شدند.

مردم روستا جشن گرفتند و به خانه‌ی دهقان آمدند و گفتند: «تو خیر مردم روستا را از همه بهتر می‌دانی پس کدخدای ما هستی.» دهقان گفت: «اما من کاری نکرده‌ام، این فکر پدرم بود.»

مردم با تعجب گفتند: «مگر او را به آن خانه نبرده‌ای؟»

دهقان جوان ماجرا را تعریف کرد و گفت: «درست است که پدرم از کار افتاده است؛ اما چیز‌های زیادی می‌داند.» از آن روز مردم تصمیم گرفتند که پیر مردها و پیرزن‌ها را پیش خود نگه دارند.

۱) با توجه به متن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

در سطر اول کلمه‌ی «آنجا» به چه چیزی اشاره می‌کند؟

۲) کلمه‌ی «او» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

۳) کلمه‌ی «تو» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

۴) در بند سوم کلمه‌ی «آنجا» به چه چیزی اشاره می‌کند؟

۵) در دو بند آخر متن، دور نشانه‌های ربط خط بکشید.

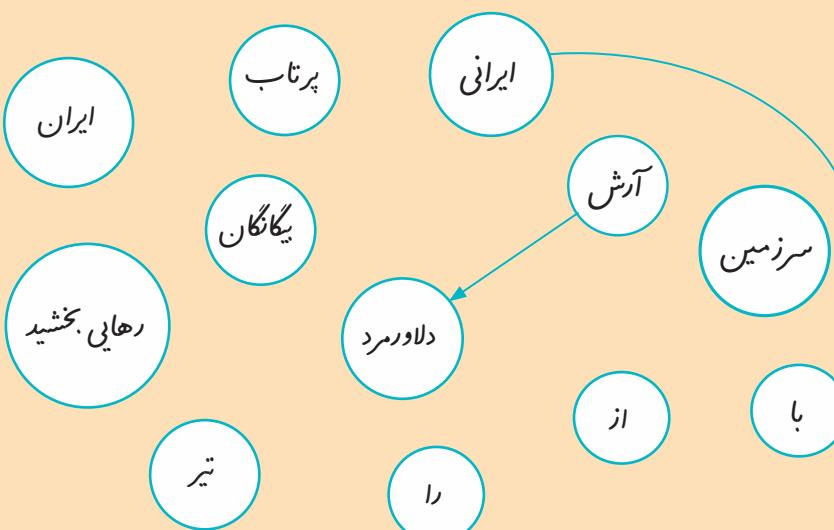

از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

تو ای آن که گیتی بجویی همی
چنان کن که بر داد پویی همی

فریدون فرخ فرشته نبود ز مشک و ز عنبر سرشنسته نبود

مانند نمونه واژه‌ها را با فلش به هم وصل کنید و یک جمله بسازید.

جمله

۴
فصل چهارم

نام آوران

درس نهم: رنج هایی کشیده ام که میرسی

درس دهم: عطار و جلال الدین محمد

درس یازدهم: شهداد خورشیدند

رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌پرس

درس نهم

املا و واژه آموزی

واژه‌هایی را که در آنها یکی از شکل‌های صدای /ز/ به کار رفته است، از درس پیدا کنید و بنویسید.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

مانند نمونه واژه‌های زیر را در جدول قرار دهید.

کلمه - فضلا - کتاب - متون - کلات - فاضل - کتاب - فصل - متن - فضول

کلمات	کلمه
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

جدول زیر را کامل کنید.

واژه‌ی جدید	«نامه»		واژه
.....	=	.....	.....
.....	=	.....	.....
.....	=	.....	.....
.....	=	.....	.....

۱ متن زیر را تا سه سطر ادامه دهید.

۲ آر به جای دوستان دخدا بودم

۳ واژه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا مرتب کنید، سپس با استفاده از آنها، یک بند درباره‌ی کی از نام آورانی که می‌شناسید، بنویسید.

پایداری، جمع آوری، تحقیق، اندیشمندان، یادگار، آثار، تأثیرگذار، جاوداگنگی

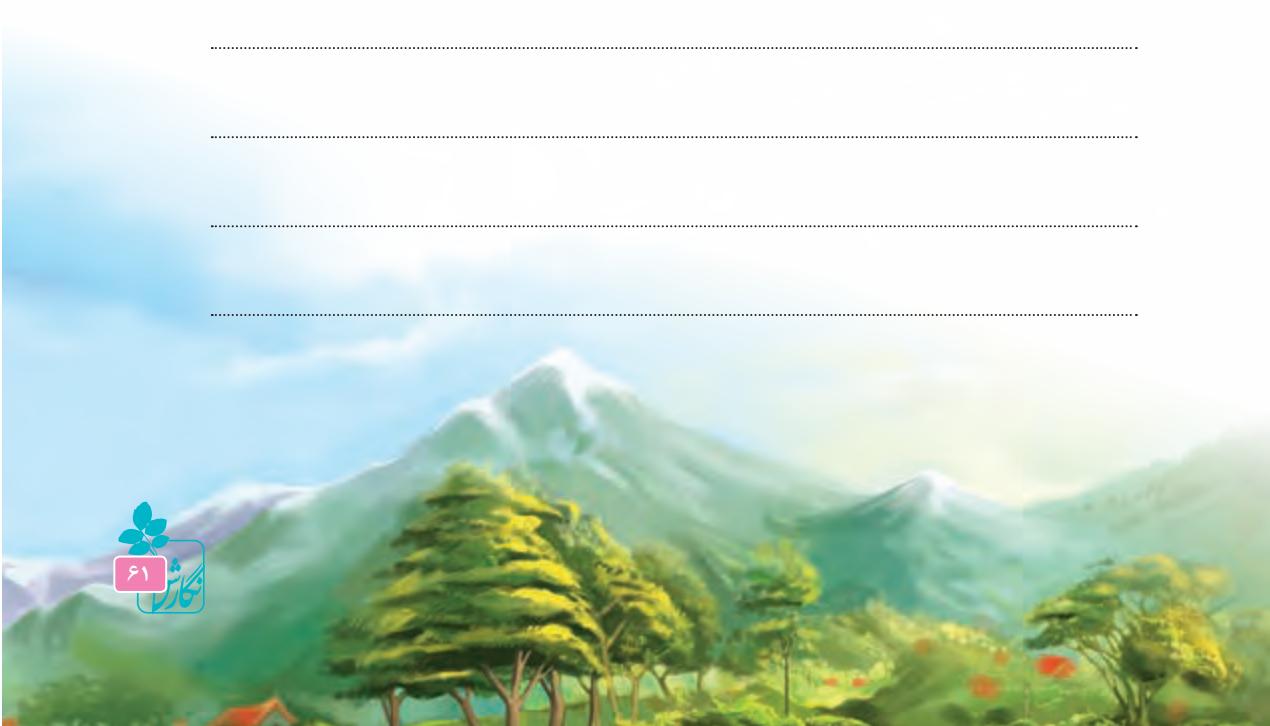

مقایسه:

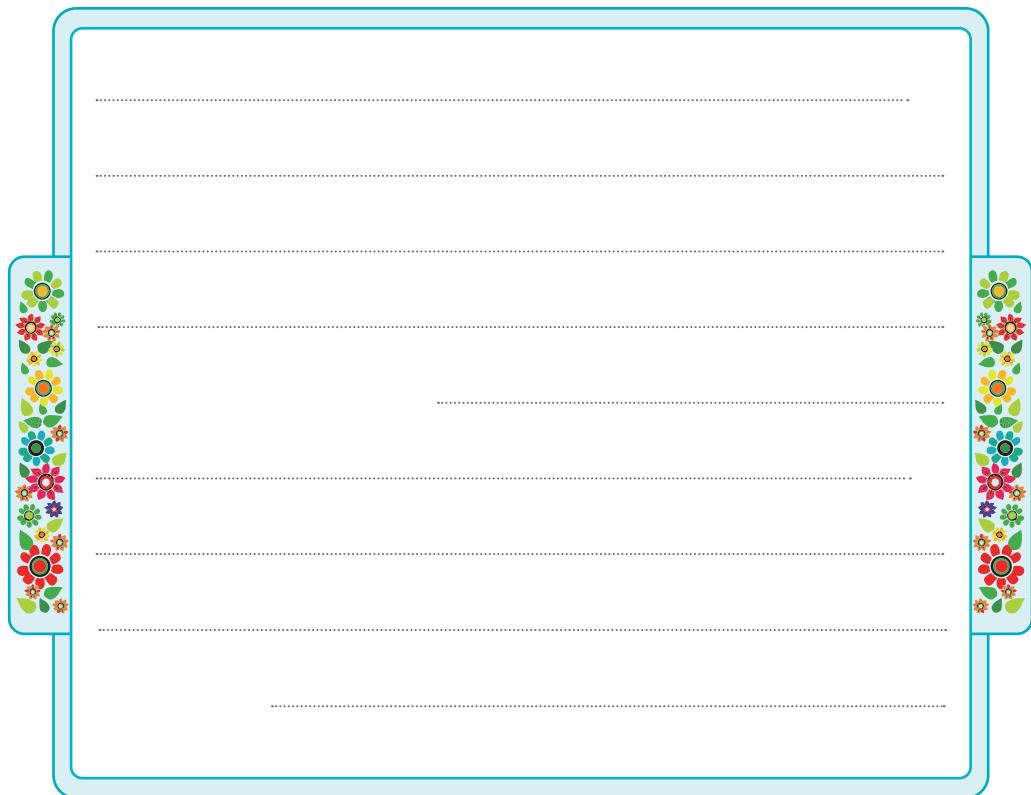
یکی از راه‌های تمرین در نوشتن، مقایسه است. مقایسه بیان تفاوت‌ها و شباهت‌های دو چیز است.

۱) دو تصویر را با هم مقایسه کنید.

۲ شخصیت دهخدا را با یکی از نام‌اورانی که در کلاس پنجم با آن آشنا شدید، مقایسه کنید.

تفاوت و شباهت آنها را در دو بند بنویسید.

۳ فهم خود را از ضربالمثل «کار نیکو کردن از پر کردن است» در یک بند بنویسید.

۶۲

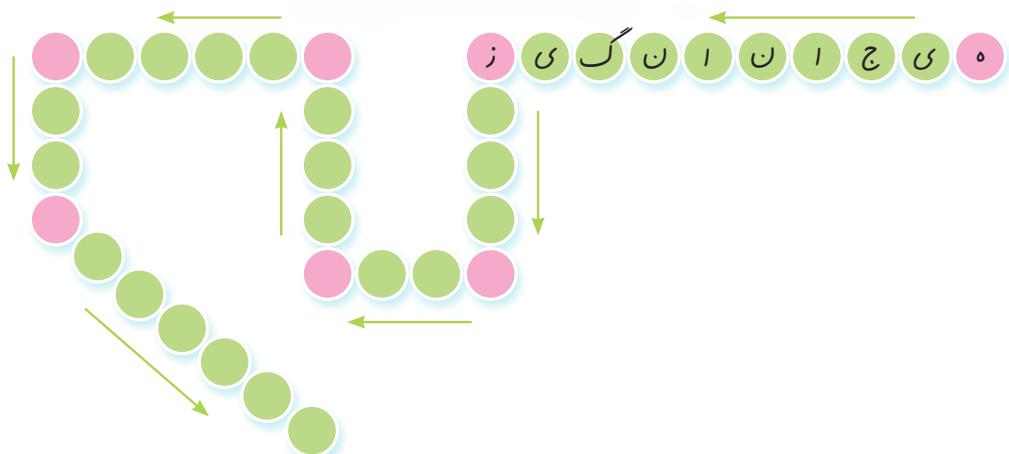
درس دهم

عطّار و جلال الدین محمد

املا و دانش ادبی

۱ با حروف آخر هر واژه، مانند نمونه واژه‌های جدیدی از متن درس بنویسید.

۲ با توجه به متن درس، غلطهای املایی را پیدا کنید و شکل درست آنها را در جدول بنویسید.

۳ محمد و پدرش برای یک سفر تولانی صمرقند را ترک کردند.

۴ محمد از هر فرستی برای آموختن استفاده می‌کرد.

۵ عطار نصخه‌ای از کتاب اصرارنامه‌ی خود را به محمد هدیه داد.

۶ بهاءالدین به سفارش عطار مراغب محمد بود؛ چون او آینده‌ی درخشانی داشت.

واژه‌ی غلط	شكل صحیح واژه

۷ کدام یک از شعرهای زیر مثنوی است؟ دلیل بیاورید.

۸ (الف) بادِ بهاری فزید از طرفِ مرغزار باز به گردون رسید، ناله‌ی هر مرغِ زار

خیز و غنیمت شمار، جنبشِ بادِ ریع ناله‌ی موزدون مرغ، بوی خوش‌لله زار

(ب) زبره‌نیایش، سروتن بشُست یکی پاک جای پرستش بجُست

از آن پس هناد از برِ خاک، سر چنین گفت: کای داورِ دادگرا

ز هَر بد، تویی بندگان را پناه تو دادی مرا، گُردی و دستگاه

۱ جمله‌های زیر را به طور مناسب کنار هم قرار دهید. با اضافه کردن واژه‌ها و جمله‌های دیگر یک متن معنی دار بنویسید.

- ۲ با جهد و کوشش می‌توان رضای خالق بی‌چون را جلب نمود.
- ۳ دعوی برتری از دیگران و کبر، انسان را از همه افراد پست، پست ترمی کند.
- ۴ فرمانبر خدا و نگبان خلق بودن، حس خوبی به انسان هامی دهد!
- ۵ جوانمرد بودن و آدمیت از شانه‌های علم است که در انسان جلوه می‌کند.
- ۶ با صبر و کوشش، می‌توان به خوشنختی رسید.

۷ چه ارتباطی بین کتاب و درخت وجود دارد؟ چند نوع از این ارتباط‌ها را بنویسید. (هر طور که دلتان خواست می‌توانید بین آنها ارتباط برقرار کنید.)

کارگاه نویسنده‌گی

روزنامه دیواری: تهیه‌ی روزنامه دیواری یک کارگروهی و کسب مهارت جمیع در نوشتن است. یک روزنامه‌ی دیواری شامل داستان، شعر، گزارش، مصاحبه، اخبار مدرسه، لطیفه، معماً، مطالب علمی - تخیلی و جدول کلمات متقطع و... است. تهیه‌ی روزنامه دیواری، تمرين بازی، شادی و یادگیری است.

با همکاری گروه، یک روزنامه دیواری درباره‌ی یکی از نام آوران (شهیدان، دانشمندان، نویسنده‌گان یا نیکوکاران) محل زندگی خود (روستا یا شهر) تهیه کنید و عنوان اصلی بخش‌های مختلف آن را در اینجا بنویسید.

۲ برداشت خود را از «چو خواهی که نامت بود جاودان مکن نام نیک بزرگان نهان» در یک

بند بنویسید.

A large rectangular writing frame with a light blue border, centered on a background illustration of red poppies. The frame is divided into four horizontal sections by three dotted lines. The left and right edges of the frame feature vertical decorative borders with colorful floral patterns. The background below the frame is a soft-focus illustration of several red poppies with black centers, growing from green stems in a field.

شده‌ای خورشیدند

درس یازدهم

املا و دانش ادبی

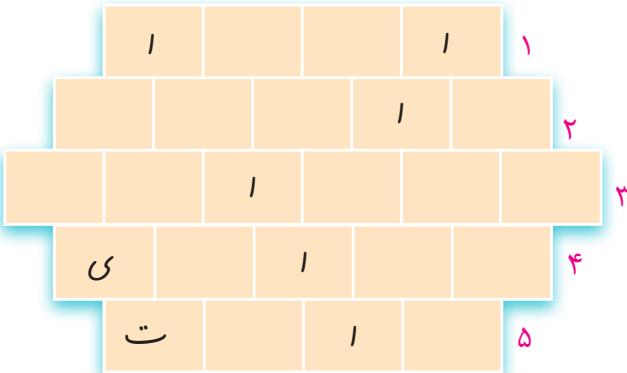

۱ شکل صحیح واژه‌ها را انتخاب کنید.

الف) دانش آموزان (اشای- انشاء) خود را در کلاس خوانند.

ب) معلم گفت: نام (شدهای- شهدا) انقلاب مادر تاریخ جاویدان باقی می‌ماند.

۲ با توجه به متن درس، جدول زیر را کامل کنید.

۳ در هر یک از جمله‌های زیر «شهید» به چه چیزی تشبیه شده است؟

..... شده‌ای خورشیدند.

..... چون چراغی است که در خانه‌ی مامی سوزد.

..... چون شقایق سرخ است.

۱ داستان زیر را تا سه سطر ادامه دهید.

« از کوه بالا رفت. شقایق های وحشی در دسترس نبودند. با احتیاط جلو رفت و دسته ای از شقایق های سرخ را چید. کوله بارش سنگین بود. به سختی از کوه پایین آمد، لف پوتینش سوراخ شده بود. کم کم هوا داشت تاریک می شد که به سنگ ها نزدیک شد. به سمت سنگ خودشان حرکت کرد. صدایی ملکوتی را شنید که روحش را به پرواز درآورد. با خوشحالی پرده‌ی سنگ را کنار زد؛ ولی نگاهان

«.....

۲ جمله‌های زیر را کامل کنید.

شید چون

شیدا چون کوه های

شیدا همیشه

گزارش: گزارش نوعی نوشته است که در آن نویسنده اطلاعاتی درباره‌ی موضوعی خاص در اختیار کسانی می‌گذارد که از آن آگاه نیستند.

۱) در مورد یکی از شهدا بی که می شناسید، گزارشی تهیه کنید و در دو بند بنویسید. (عنوان مناسبی برای گزارشتان پیدا کنید).

This image shows a blank, lined page with a decorative border. The border is light blue with rounded corners. On the left and right sides, there are vertical columns of colorful flowers in shades of red, yellow, green, and orange. At the top center, there is a small rectangular box containing the text "موضوع:" in pink. The page contains ten horizontal dotted lines for writing.

۲

گزارش ساده‌ای از آنچه امروز در مدرسه دیده‌اید، بنویسید.

۳

فهم خود را از ضرب المثل «تو نیکی می‌کن و در دجله انداز...» در یک بند بنویسید.

(الف) در سال‌های گذشته با نشانه‌های ربط «اما، ولی، و، نیز و...» آشنا شدید. حالا به

جمله‌های زیر توجه کنید:

اگرچه هوا تاریک شده بود اما پسرک به راحتی راه خانه را پیدا کرد.

اگرچه رسیدن به موفقیت کار دشواری به نظر می‌رسد اما با تلاش و پشتکار می‌توان به آن رسید.

واژه‌ی مشخص شده، یکی دیگر از واژه‌هایی است که جمله‌ها را به یکدیگر ربط می‌دهد.

(ب) متن زیر را با «که، و، اگرچه، اما، ولی» کامل کنید.

در زمان‌های قدیم، یک گرگ و یک روباه با یکدیگر دوست بودند. گرگ در یک روز سرد زمستانی، هنگامی که برف سنگینی باریده بود، برای پیدا کردن غذا بیرون رفت. همین طور که دنبال غذا می‌گشت، به کوهی رسید ..... در آنجا روباه را دید ..... به کوه تکیه داده بود. گرگ گفت: «سلام روباه ای کاش تو هم با من به شکار می‌آمدی! ..... من همه جا را گشته‌ام؛ ولی چیزی پیدا نکرده‌ام.» روباه با لحن دوستانه‌ای گفت: «متأسّفم دوست عزیز! می‌خواهم به تو کمک کنم، ..... باید این کوه را نگه دارم، اگر تو این کوه را نگه داری، من می‌روم و برای تو و خودم شام خوبی می‌آورم.»

سپس روباه به سمت گرگ پرید ..... گرگ هم به سمت کوه، ساعت‌ها گذشت ..... روباه برنگشت ..... دست و پشت گرگ خسته شده بود؛ اما صبر کرد. بعد از مدتی فهمید که روباه برخواهد گشت.

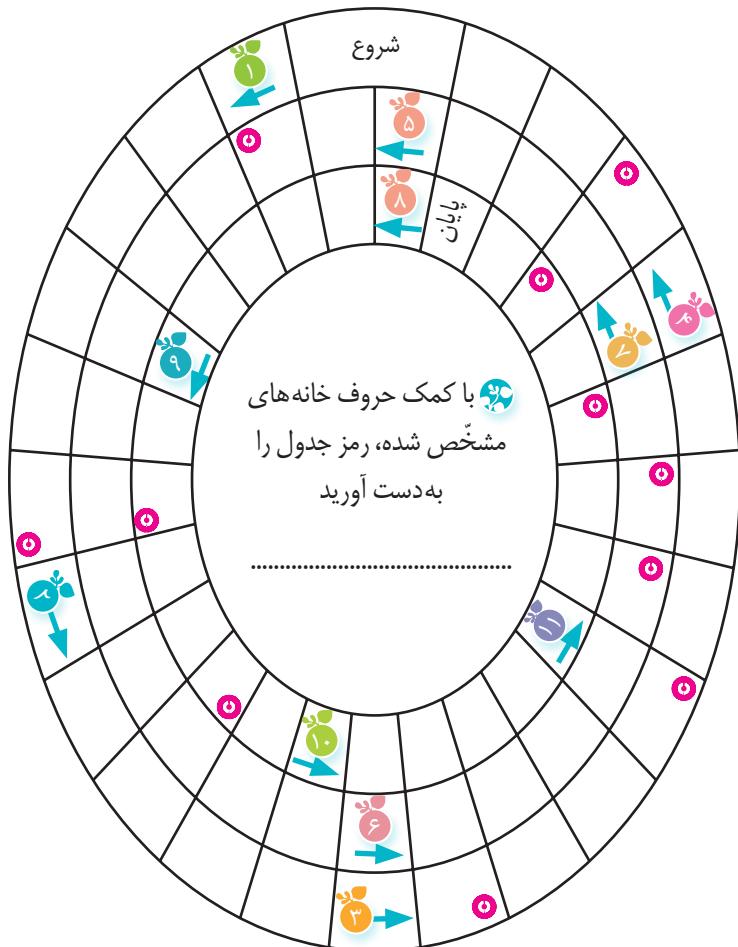
۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به داد و دهش یافت آن نیلویی
تو داد و دهش کن، فریدون تویی

چنینیم یک سر، که و مه همه
تو خواهی شبان باش، خواهی رمه

۱ پاسخ سؤالات را در جدول بنویسید، سپس با حروف خانه‌های علامت‌دار، رمز جدول را پیدا کنید.

- ۱ مهم‌ترین لغت‌نامه توسّط وی گردآوری و تألیف شد. سراینده‌ی شعر «درد عشقی کشیده‌ام که مپرس»
- ۲ از شاگردان نزدیک بوعلی سینا به معنی واژه و کلمه کتابی که اطلاعات گوناگونی در آن آورده شده باشد. درختی که باعث جاودانگی می‌شود.
- ۳ سوره‌ای در قرآن به معنی ستایش اتفاق برای رسیدن به آن باید تلاش کرد.
- ۴ پاداش نمازگزاران به معنای اولین

راه‌زندگی

درس دوازدهم: دوستی و مشاوره

درس سیزدهم: (فرهنگ بومی ۲)

درس چهاردهم: راز زندگی

دوستی و مشاوره

درس دوازدهم

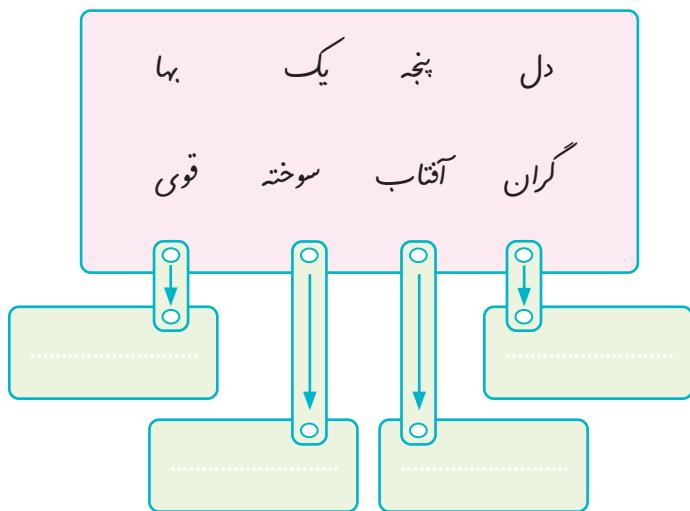
املا و واژه‌آموزی

۱ در جمله‌های زیر شکل درست واژه‌های داخل کمانک را انتخاب کنید و بنویسید.

- ..... در هر نیک و بد به دوستان خود (**مشق / مشفع / موشق**) باش.
- ..... چون دوست نو گیری، پشت بر دوستان (**کحن / کسن / کوهن**) مکن.
- ..... دوستی ایشان به مردمی و (**احسان / احسان / احسان**) تازه نگه دار.

مانند نمونه، با واژه‌های داده شده، چهار واژه‌ی جدید بسازید. ۲

✓ دل + شاد ← دلشاد

مانند نمونه کامل کنید. ۳

همی + رفت	=	همی رفت	،	یعنی	برفت.
همی + روم	=	.....	،	یعنی	.....
..... + همی زنم	=	همی زنم	،	یعنی	.....
..... + ...	=	.....	،	یعنی	.....

۱ متن زیر را بخوانید و در جاهای خالی واژه‌های مناسب بنویسید.

قنازی آواز نمی‌خواند. گل چشم‌انش را باز نمی‌کند و ابر از حرکت ..... است.
گویی همه متظر فصل ..... هستند. فصل دوباره زنده شدن طبیعت. فصل
گل‌های ..... بوته‌های ..... و آسمان ..... که خورشید
گرم و ..... به آن می‌تابد. پشت پنجه متظر ..... نشسته‌ام. در انتظار
فصلی که عشق و ..... به زندگی راه راه می‌آورد.

۲ از دوست خود چه انتظاراتی دارید؟ در سه سطر بنویسید.

۳ در یک بند توضیح دهید که مشورت کردن چه فایده‌هایی دارد و با چه کسانی باید مشورت کرد؟

خاطره (یادداشت‌های روزانه): برای بهتر نوشتن باید بسیار بخوانیم و بسیار بنویسیم.
یادداشت کردن رویدادهای روزانه در این کار به ما کمک می‌کند.

۱ خاطره‌ی اولین روز مدرسه و پیدا کردن اولین دوست خود را در دو بند بنویسید.

....		....
--	--	--

۲ ضرب المثل «تا پول داری رفیقتم، قربان بند کیفتم» را در چند سطر توضیح دهید.

....		....
--	--	--

دروس آزاد سیزدهم

(فرهنگ بومی ۲)

املا و ...

کارگاه نویسندگی

درس چهاردهم

راز زندگی

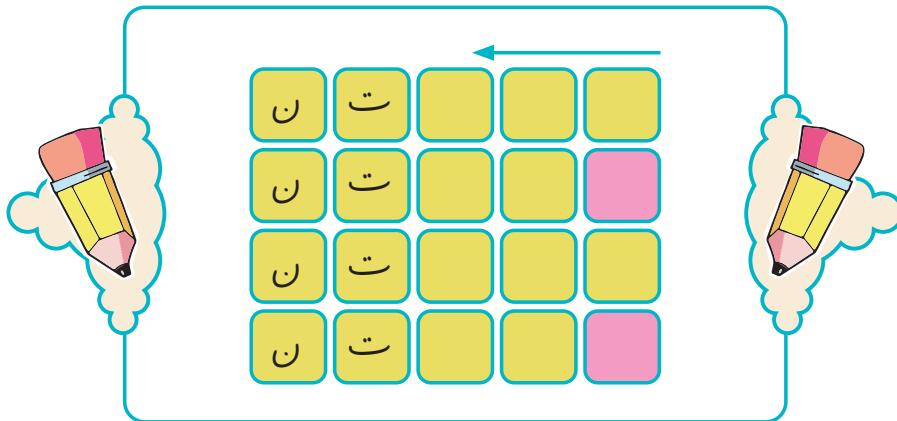
املا و دانش ادبی

۱ با توجه به متن درس، جمله‌هایی را که در آنها واژه‌ی «گل» به کار رفته است، بنویسید.

۲ با توجه به متن درس، جدول را کامل کنید.

۳ دو نمونه مناظره و دو نمونه مبالغه از درس‌هایی که تاکنون خوانده‌اید، بنویسید.

.....	مناظره
.....	.....
.....	مبالغه
.....	.....

نگارش

۱ با استفاده از جان‌بخشی، برای هر یک از واژه‌های زیر یک جمله بنویسید.

.....	پنجه:
.....	با غجه:
.....	چمزار:

۲ تصویر زیر را در یک بند توصیف کنید. از جانبخشی برای زیباتر شدن توصیف خود استفاده کنید.

.....

.....

.....

۳ تصوّر کنید در یک باغ پر گل ایستاده اید و چهچه‌های بلبل هم به گوش می‌رسد. گفت و گوی خیالی میان بلبل و گل را در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

کارگاه نویسنده‌گی

خلاصه‌نویسی: خلاصه‌نویسی یکی از راه‌های کسب مهارت در نویسنده‌گی است. در خلاصه‌نویسی باید مطالب عمده و اصلی متن را ذکر کنیم و از نوشتن جزئیات چشم پوشیم.

۱ حکایت «محبت» را در یک بند خلاصه کنید.

.....

.....

.....

.....

۲ خلاصه‌ی آخرین داستانی را که خوانده‌اید، بنویسید.

.....

.....

.....

.....

(الف) به جمله‌های زیر توجه کنید.

اگر پرسند که قصه‌خوانی چند نوع است؟ بگوی دو نوع.

بی شک دریاقلی اگر در آن شب سرنوشت‌ساز، دچار ترس و تردید می‌شد و اگر تنها به نجات خود و خانواده‌اش می‌اندیشید یا اگر اندکی کوتاهی می‌کرد؛ خدا می‌دانست چه اتفاقات ناگواری می‌افتاد.

موفق می‌شوی، اگر تلاش کنی.

واژه‌ی اگر معمولاً مفهوم شرط و تردید را بیان می‌کند.

(ب) یک بند بنویسید و واژه‌های «اگر، ولی، اما، و، زیرا، چون» را در آن به کار ببرید.

	<p>..... ....</p>	
--	--	--

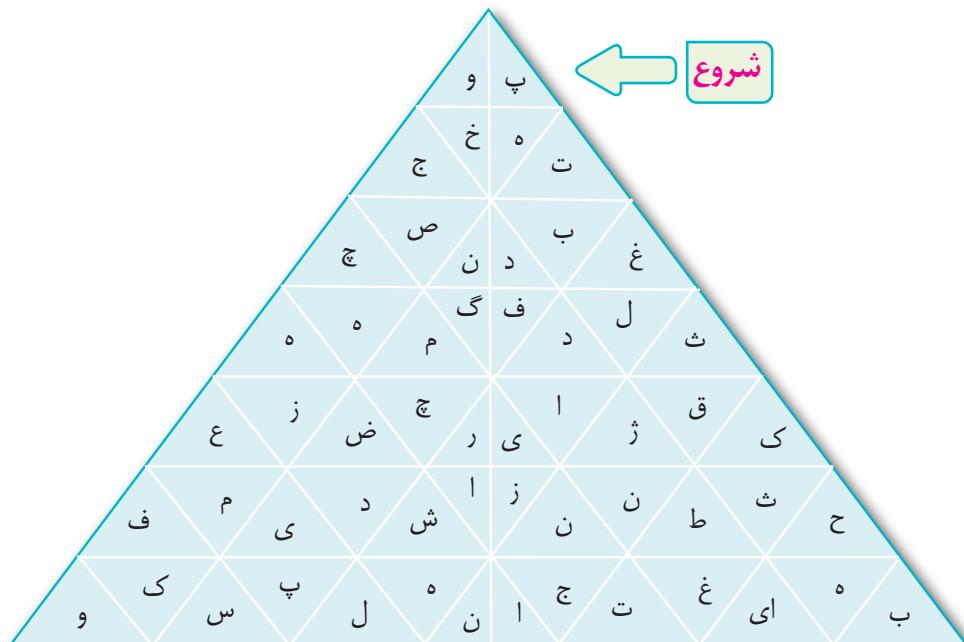

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به بازیگری مانداین چرخ می‌ست که بازی برآرد به هفتاد دست

زمانی خود از درد و سختی رها زمانی به دست یکی ناسزا

۲) از نقطه‌ی شروع، پنج تا پنج تا خانه‌ها را بشمارید و حروف به دست آمده را یادداشت کنید.
وقتی به آخر شکل رسیدید، شمارش را از حرف آخر (و) شروع کنید و با حروف ردیف اول به همان ترتیب (پنج تایی) ادامه دهید. با کنار هم قرار دادن حروف، یک جمله‌ی زیبا به دست می‌آید.

حمله:

علم و سل

۶
فصل ششم

- ۱ درس پانزدهم: میوه‌ی هنر
- ۲ درس شانزدهم: آداب مطالعه
- ۳ درس هفدهم: ستاره‌ی روشن

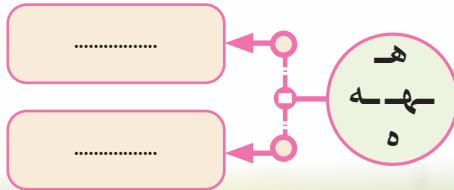
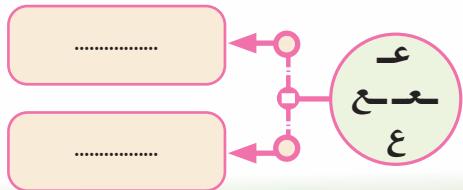
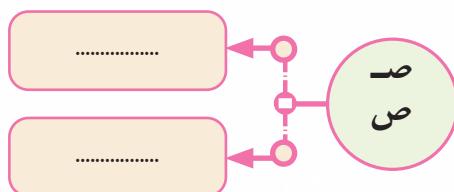
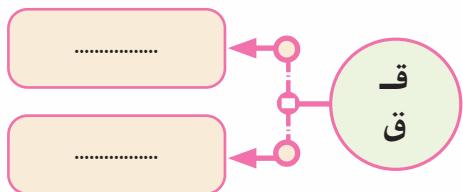
میوه‌ی هر

درس پانزدهم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن شعر، برای هر یک از نشانه‌ها، واژه‌های مناسب بنویسید.

۲ واژه‌های زیر را از متن درس بیابید و بنویسید.

.....	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «گ» باشد.	
.....	←	واژه‌ای شش حرفی که حرف اول آن «س» باشد.	
.....	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «ت» باشد.	
.....	←	واژه‌ای چهار حرفی که حرف دوم آن «ذ» باشد.	

۳ به نظر شما، چرا پرنده‌ی روبه‌رو را «دارکوب» نامیده‌اند؟

.....
.....

۴ مخفف واژه‌های زیر را بنویسید.

..... راه :

..... گناه :

..... دیگر :

داستان شعر را به نثر ساده بنویسید.

۲ سرنوشت درختی را که امروز تبدیل به میز و نیمکت شده، از زبان خودش در پنج سطر بنویسید.

بازسازی: بازسازی وقایع و رویدادها یکی از راه‌های تمرین در نویسنده‌گی است؛ می‌توان رویدادهای کوچک را به صورت یک داستان کوتاه، بازسازی کرد.

۱ داستان «درخت علم» را بازسازی کنید.

۲ شعر «شیر خدا» را به نثر ساده بنویسید.

۳ دریافت خود را از ضرب المثل «مارگزیده از ریسمان سیاه و سفید می ترسد»، در یک بند بنویسید.

A large rectangular writing frame with a light blue border. It features decorative vertical floral borders on the left and right sides. The main area contains four horizontal dotted lines for handwriting practice.

آداب مطالعه

درس شانزدهم

املا و واژه‌آموزی

در هر جمله، زیر شکل صحیح واژه‌های داخل کمانک، خط بکشید.

(الف) باید دانست که جماعت، (**لایق**-**لین**) چه نوع سخن است.

(ب) آگاه شدن از (**اهوال**-**احوال**) گذشتگان از فواید قصه‌خوانی است.

(پ) از آداب حکایت‌گویی این است که سخنان محل و (**گذاف**-**گراف**) نگوید.

(ت) در نظم‌خوانی، چنان نکنند که (**ستمع**-**مصطفع**) ملول گردد.

۲ در جدول زیر، واژه‌های معنی‌دار از درس آمده است، آنها را پیدا کنید و بنویسید.

ر	ص	ع	م	ظ	ن	س	ذ
ا		ح	خ	ا	ج	ت	ل
غ		ص	ف	ر	ث	ا	ط
ب		ع		ل	ق	ز	خ
ی			ه	ن	د	ق	گ
م			و		ن	ا	س
ک			ب		ر	ا	ل
ش					ط	ع	ک

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

۳ پنج واژه را که با «خوان» و «خوانی» ترکیب می‌شوند، بنویسید.

.....
.....
.....

.....
.....

۱ متن زیر را در یک بند ادامه دهید و عنوانی برای نوشه‌ی خود انتخاب کنید.

موضوع:

در اتاق نشسته بودم و به کتاب‌های کتابخانه نگاه می‌کردم. نگاهان چشم به کتاب

۲ یکی از حکایت‌هایی را که تا به حال شنیده‌اید، به زبان ساده بنویسید.

ضرب المثل: عبارتی که در بردارنده‌ی نکته یا لطیفه یا پندی است و در میان مردم رایج است.
استفاده‌ی به جا و مناسب از ضرب المثل، گفتار و نوشتار را شیرین و دلپذیر می‌کند.

۱ ضرب المثل «کبوتر با کبوتر باز با باز، کند هم جنس با هم جنس پرواز» را توضیح دهید.

۲ دریافت خود را از ضرب المثل «این دغل دوستان که می‌بینی، مگسانند گرد شیرینی»، بنویسید.

۳ دو ضرب المثلی را که در کتاب فارسی سال‌های گذشته آموخته‌اید، بنویسید.

ستاره‌ی روشن

درس هفدهم

املا و دانش زبانی

- ۱ از متن درس، بندهایی را که هر دو واژه‌ی مشخص شده در آن به کار رفته است، پیدا کنید و بنویسید.

(الف) وصیت، عزّ و جل

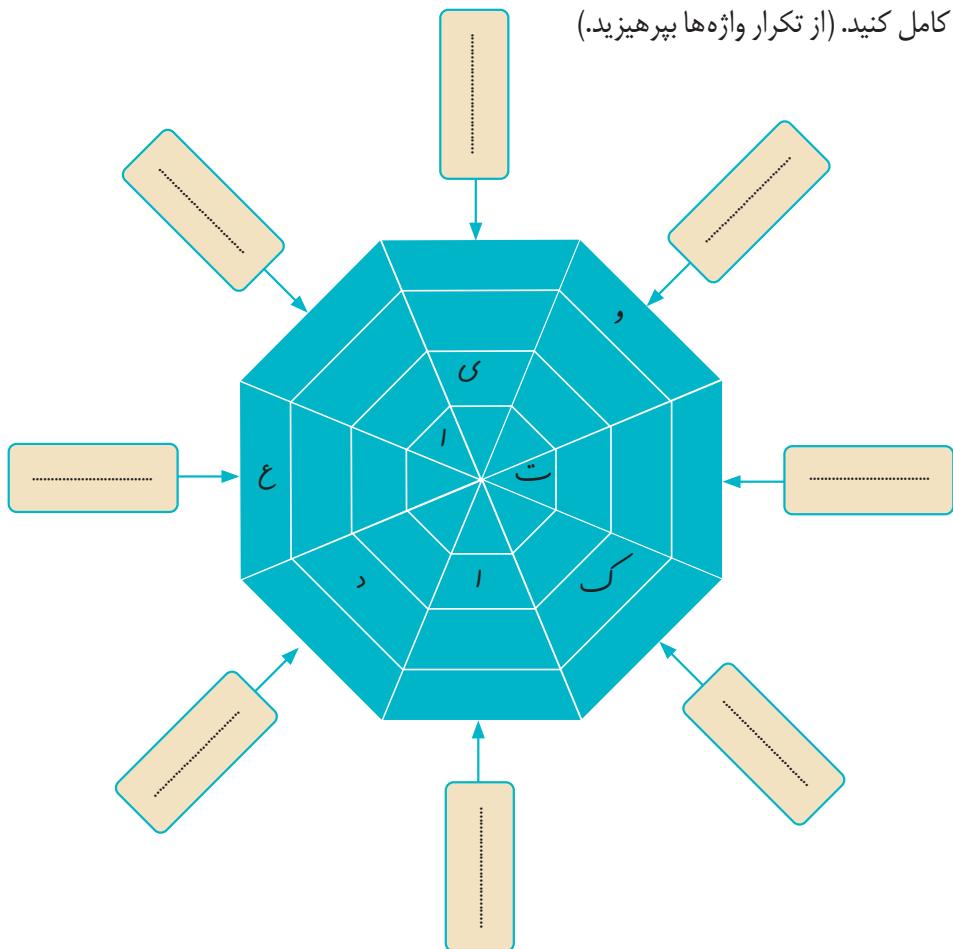

(ب) زینهار، حرام

۲۰ با توجه به حروف نوشته شده در جدول، واژه‌های چهار حرفی را از متن درس پیدا و جدول را

کامل کنید. (از تکرار واژه‌ها بپرهیزید).

۳ واژه‌های متناسب را در بیت‌ها و عبارت‌های زیر بیابید.

(الف) سخن در میان دو دشمن، چنان گویی که اگر دوست گردند، شرم زده نشوی. (سعدی)

ب) موج زخود رفته ای، تیز خرامید و گفت:

ہستم اگر ہی روم، گرنزوم نیستم (اقبال لاہوری)

ب) دوستان و دشمنان را می‌شناسم من

زندگی را دوست دارم، مرگ را دشمن. (اخوان ثالث)

۱ عبارت‌های زیر را مانند نمونه، به نثر ساده‌ی امروز بزرگ‌دانید.

نشر ساده‌ی امروز	نشر کهن
من خستین فردی باشم که به او ایمان آورم.	خست کسی، من باشم که بدوزرم.
	نیکویی گوید و زیه‌نار بدی نکنید.
	راست گفتن پیشه کنید.

۲ عبارت زیر را در یک بند، کامل کنید.

از دروغ گفتن دور باش چون

لطیفه‌ی ادبی: یکی از چیزهایی که به زیبایی و لطف نوشته می‌افراید، استفاده از لطیفه است. لطیفه سخنی کوتاه و پرمعناست که به سادگی فهمیده می‌شود. لطیفه‌ها معمولاً آمیخته به طنز، حکمت و آندرز هستند و در قالب حکایت ظاهر می‌شوند.

۱) حکایت «نردهبان فروش» از عیید زاکانی را بخوانید و برداشت خود را از آن در چند سطر بنویسید.

«شخصی به کمک نردهان در باغ دیگری می‌رفت تا میوه بچیند، صاحب باغ سر رسید و گفت:
در باغ من چه کار داری؟»

آن شخص گفت: «نردبان می فروشم.»

گفت: «نردهان در باغ من می‌فروشی؟»

گفت: «نردهبان در باغ من می فروشی؟»

گفت: «نردهبان از آن من است، هرجا که خواستم می‌فروشم.»

۲ مفهوم ضرب المثل «به پایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقی است» را در یک بند توضیح دهید.

تا: حرفی است که میان عبارت‌ها و جمله‌ها می‌آید. در نمونه‌های زیر با کاربردهای آن آشنا می‌شوید:

(الف) گاهی «تا» مفهوم فاصله‌ی زمانی و مکانی را بیان می‌کند. به نمونه‌های زیر، توجه کنید:

- از تهران تا شیراز فقط دشت و طبیعت را تماشا کردم.
- از صبح تا شب، کار می‌کنیم.

(ب) گاهی کلمه‌ی «تا» به مفهوم «وقتی که، زمانی که و همین که، برای اینکه» به کار می‌رود. به نمونه‌های زیر، توجه کنید:

- تا او را دیدم، همه‌ی پرسش‌ها را فراموش کردم.
- خیلی دویدم که به موقع برسم؛ تا رسیدم، آنها رفته بودند.

(پ) گاهی «تا» واحد شمارش هم هست. مثال:

- او هر روز، بیست تا نان می‌گرفت.
- به کتاب‌فروشی رفتم و دو تا کتاب خریدم.

(ت) مفهوم «تا» را در هر یک از جمله‌های زیر، بنویسید.

- ..... آنها دام و تله می‌گذارند تا تورا در دام بیندازند.
- ..... می‌خواهم به مهدی کمک کنم تا درس‌هایش را بهتر یاد بگیرد.
- ..... از شام تا سحر بیدار بود.
- ..... تا کنون چند تا کتاب خوانده‌ای؟
- ..... تا شام، نیفتاد صدای تبر از گوش.

۱ از روی سرمهش زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

زمانی دهد تخت و گنج و کلاه
زمانی غم و رنج و خواری و چاه

چنین است، هر چند مانم دیر
نه پل سرافراز ماند نه شیر

۲ برای جدول زیر، سوالات مناسب طرح کنید.

د	د	ی	پ	س	۱				
ا		س	ا	ر	آ	۲			
ر	ت		و	ف	ا	ر	ب	۳	
۵		خ	و		ر	ف		۴	
	ت	غ	آ	ز	م	و	د	۵	
			ا	۶	ن	ر	گ		۶
		ی							
			ه						

